

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

Katedra finančního účetnictví a auditingu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Marie Bystroňová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Rezervy v českém účetnictví a dle IFRS

Autor bakalářské práce: Marie Bystroňová

Vedoucí bakalářské práce: Marina Purina

Rok obhajoby: 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Rezervy v českém účetnictví a dle IFRS“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v přiloženém seznamu.

V Praze dne 12. 6. 2020

.....

Marie Bystroňová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí práce Marině Purině za trpělivost, vstřícnost, ochotu a užitečné připomínky při zpracování bakalářské práce.

Abstrakt

Práce se věnuje rezervám v českém účetnictví a dle Mezinárodních účetních standardů. V první kapitole vysvětluje rezervy z pohledu českého účetnictví, které jsou ovlivněny především zákonem o účetnictví a jeho prováděcí vyhláškou a zákonem o rezervách. V druhé kapitole uvádím rezervy dle Mezinárodních účetních standardů a také konkrétní příklady titulů, ze kterých rezervy vznikají. Poslední kapitola porovnává odlišnosti dvou vysvětlených přístupů, a také porovnává rezervy dle odvětví, ve kterém společnost podniká a rezervy tvoří.

Klíčová slova

rezervy, české účetní předpisy, Mezinárodní účetní standardy, IAS 37

Abstract

This bachelor thesis deals with provisions according to Czech accounting and International Accounting Standards. The first chapter shows provisions, which are influenced by Czech Accounting Standards. Provisions reported in the Czech Republic, which are by Czech Accounting Standards, are affected by several Acts. This fact is shown in the chapter as well. The second chapter is focused on provisions reported by International Accounting Standards. In the second chapter, there are some particular examples of provisions. The last chapter compares the differences between the two explained approaches and compares provisions according to the industry in which the company operates and reports provisions.

Key words

provisions, Czech Accounting Standards, International Accounting Standards, IAS 37

Obsah

Obsah

Úvod	8
1 Regulace rezerv v českém účetnictví	9
1.1 Úprava rezerv v zákonu o účetnictví	9
1.2 Úprava rezerv vyhláškou Ministerstva financí k zákonu o účetnictví	10
1.2.1 Rezerva na důchody a podobné závazky	11
1.2.2 Rezerva na daň z příjmů	11
1.2.3 Ostatní rezervy	13
1.2.4 Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období	14
1.2.5 Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti	14
1.3 Český účetní standard upravující rezervy	15
1.4 Interpretace Národní účetní rady	16
1.4.1 Interpretace týkající se rezerv	16
1.5 Úprava rezerv dle zákona o rezervách	17
1.5.1 Bankovní rezervy	17
1.5.2 Rezervy v pojišťovnictví	18
1.5.3 Rezerva na opravy hmotného majetku	18
1.5.4 Ostatní rezervy	21
2 Regulace rezerv dle IFRS	23
2.1 Vymezení rezervy	24
2.1.1 Oceňování rezerv	25
2.1.2 Rezerva na nevýhodnou smlouvu	28
2.1.3 Rezerva na likvidaci aktiva	28
2.1.4 Rezerva na restrukturalizaci	29
2.1.5 Zveřejňování informací o rezervách	30

2.2 Závazek	31
2.3 Podmíněné aktivum.....	32
3 Komparace účtování a vykazování rezerv	33
3.1 Obecná komparace účtování a vykazování rezerv	33
3.1.1 Přístup k regulaci účtování a vykazování	33
3.1.2 Daňové a nedaňové náklady na rezervy.....	33
3.1.3 Oceňování rezerv	34
3.1.4 Rezerva na opravu dlouhodobého majetku.....	34
3.2 Komparace účtování a vykazování rezerv konkrétně.....	35
3.2.1 Maloobchodní prodej elektronického zboží.....	35
3.2.2 Prodej stavebních prací	37
3.2.3 Prodej služeb.....	39
3.2.4 Bankovníctví	40
3.2.5 Shrnutí.....	42
Závěr.....	44
Seznam použité literatury a pramenů	45

Úvod

Rezervy představují jeden z nástrojů pro dodržení zásady opatrnosti, která je zakotvena jak v českých účetních předpisech, tak v Mezinárodních účetních standardech.

Účtování a vykazování dle českých účetních předpisů a dle Mezinárodní účetních standardů se ovšem v mnohém liší. Proto mým cílem je ukázat, v čem tyto odlišnosti spočívají, přičemž chci porovnat i odvětví, pro které jsou rezervy významné a kde se téměř nevyskytují.

V první kapitole se věnuji osvětlení problematiky tvorby a účtování rezerv v České republice dle české legislativy. Ukazuji zde, jakými právními předpisy jsou rezervy v této oblasti upravovány a že nestačí se řídit pouze zákonem o účetnictví. Dále se věnuji i problematice daňově uznatelných nákladů na rezervy a jejich vlivu na základ daně z příjmů. Čerpám zde především ze zákona o účetnictví a jeho prováděcí vyhlášce a ze zákona o rezervách. Pro komplexnost této kapitoly zde uvádím i několik příkladů, které ukazují, jak jsou některé rezervy účtovány a jak některé rezervy ovlivňují základ daně z příjmů.

V druhé kapitole říkám, co rezervy znamenají pro účetnictví dle IFRS. Vysvětluji zde pojmy jako rezerva, závazky a podmíněná aktiva. Závazky a podmíněná aktiva považuji za nutné objasnit zejména z toho důvodu, že s tvorbou rezerv dle IFRS úzce souvisejí. V kapitole vycházím především z IAS 37 – Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva. Uvádím zde i typické situace, které vedou ke vzniku rezerv. V části věnované rezervám dle IFRS prezentuji příklad znázorňující danou problematiku.

V poslední kapitole věnuji pozornost odlišnostem. Odlišnostmi rozumím rozdíly mezi dvěma vysvětlenými přístupy k rezervám a také rozdíly mezi různými odvětvími. Pro porovnání přístupů vycházím z dvou předchozích kapitol a pro porovnání odvětví vycházím z účetních závěrek daných společností. Odlišnosti řeším i pomocí vertikální a horizontální analýzy.

1 Regulace rezerv v českém účetnictví

Účetnictví v České republice je regulováno zákonem, vyhláškami, Českými účetními standardy, je také ovlivňováno interpretacemi Národní účetní rady. Zákon věnující se úpravě účetnictví je č. 563/1991 Sb., o účetnictví. O příslušné vyhlášky k tomuto zákonu se stará Ministerstvo financí.

V následujících podkapitolách je vysvětleno, jak zákon, vyhlášky, standardy a interpretace ovlivňují rezervy v českém účetnictví.

1.1 Úprava rezerv v zákonu o účetnictví

Zákon o účetnictví obsahuje povinnosti podnikatelů, které jsou spojené s účetnictvím, to znamená rozsah vedení, způsob vedení, požadavky na jeho průkaznost a také způsob a rozsah zveřejňování informací z účetnictví.

V zákonu nejsou uvedeny přesné postupy tvorby a účtování rezerv, ale jsou zde obsaženy některé paragrafy, které nás nabádají, abychom dodržovali účetní zásady a principy, které jsou pro účetnictví zcela nezbytné. Právě toto nás informuje o tom, že rezervy tvořit máme.

Mezi tyto zásady patří například zásada věrného a poctivého zobrazení skutečností, zásada neomezeného trvání účetní jednotky, zásada opatrnosti a také nesmíme opomenout aktuální princip účetnictví.

Zásada opatrnosti je definována v zákonu 563/1991 Sb. o účetnictví § 25 odst. 3 a zní následovně: *„Účetní jednotky při oceňování ke konci rozvahového dne zahrnují jen zisky, které byly k rozvahovému dni dosaženy, a berou v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku a závazků a jsou jim známy do okamžiku sestavení účetní závěrky, jakož i všechna snížení hodnoty bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření účetního období zisk nebo ztráta“.*

Jedním z nástrojů pro dodržení zásady opatrnosti jsou rezervy, vedle opravných položek.

Právě tvorba rezerv ukazuje, že podnik má v úmyslu nadále pokračovat jako účetní jednotka, protože kdyby podnik toto v úmyslu neměl, nedávalo by smysl rezervy tvořit. Při účtování rezerv podnik tedy splňuje zásadu trvání účetní jednotky.

Akruálním principem rozumíme zaznamenávání transakcí do období, se kterým věcně a časově souvisí, a to bez nutnosti reálného pohybu peněz. Z toho vyplývá, že o tvorbě rezervy účtujeme v období vzniku, a ne v období jejího uhrazení.

Rezervy, které tvoříme, slouží k pokrytí závazků nebo nákladů, jejichž povaha je jasně definována a je k rozvahovému dni jisté nebo pravděpodobné, že nastanou. Co není jisté, je jejich výše nebo okamžik jejich vzniku. Toto odlišuje rezervy od dohadných účtů, kde známe účel a období, kterého se týkají, ovšem neznáme přesnou částku. Z definice rezervy vyplývá i to, že je nemožné je zaměnit za časové rozlišení, protože u rozlišení známe všechny tři aspekty, tedy účel, částku i období.

Rezerva musí k rozvahovému dni představovat nejlepší odhad nákladů, které pravděpodobně nastanou, nebo v případě závazků částku, která je zapotřebí k vypořádání. Pomocí rezerv nesmíme snižovat hodnotu aktiv. Mezi rezervy patří rezervy účetní i rezervy podle zvláštních právních předpisů.

1.2 Úprava rezerv vyhláškou Ministerstva financí k zákonu o účetnictví

Vyhláškou, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, je vyhláška č. 500/2002 Sb.

Tato vyhláška rozpracovává některá ustanovení zákona do podrobnějších úprav. Příkladem může být stanovení účetní závěrky – rozsah vedení účetnictví, obsahové vymezení některých položek rozvahy, obsahové vymezení některých položek výkazu zisku a ztráty a přílohy atd.

Tím, že vyhláška podrobněji upravuje účetní závěrku, ovlivňuje i rozvahu a její položky, mezi které patří na straně pasiv i rezervy.

Dle této vyhlášky se tvorba rezerv účtuje na vrub nákladů a jejich použití, snížení či zrušení pro nepotřebnost naopak ve prospěch nákladů.

U rezerv podle zvláštních právních předpisů je nutné pro správný postup nahlédnout do předpisů patřící těmto rezervám.

Pokud účetní jednotka využije metodu komponentního odpisování podle § 56a, tak neúčtuje o rezervě na opravy hmotného majetku. Nesmí o ní účtovat, protože by tím porušila zásadu věrného a poctivého zobrazení skutečností. (Zelenková 2010)

Zůstatky na účtu rezerv se převádějí do následujícího účetního období, přičemž rezervy nesmějí být aktivní.

Odůvodněnost rezerv a jejich vytvořenou výši účetní jednotka ověřuje nejméně při každé inventarizaci. (Vyhláška 500/2002 Sb., § 57)

V následující tabulce je přehled toho, jak vyhláška ustanovila vykazování rezerv.

B.	Rezervy
B. 1.	Rezervy na důchody a podobné závazky
B. 2.	Rezerva na daň z příjmů
B. 3.	Rezervy podle zvláštních právních předpisů
B. 4.	Ostatní rezervy

Zdroj: vlastní zpracování dle vyhlášky 500/2002 Sb.

1.2.1 Rezerva na důchody a podobné závazky

Účetní jednotka vykazuje rezervy na důchody a podobné závazky, pokud tuto rezervu vytváří na základě povinnosti vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné požitky uložené jí smlouvou nebo právním předpisem. (Vyhláška 500/2002 Sb., § 16)
Tato rezerva je účetní, a tím pádem není daňově uznatelným nákladem.

Účtování tvorby, zrušení rezervy na důchody a podobné závazky

MD	452	D	MD	554	D
		tvorba rezervy na důchody a podobné závazky			
		zrušení či zúčtování rezervy na důchody a podobné závazky			

Zdroj: vlastní zpracování dle ČÚS č. 004

1.2.2 Rezerva na daň z příjmů

Rezerva na daň z příjmů se vykazuje v situaci, kdy okamžik sestavení účetní závěrky předchází okamžiku řádného vyčíslení daně. Účtuje se ve výši předpokládané

Účtování tvorby a čerpání rezervy na splatnou daň

MD	453	D	MD	599	D
		tvorba rezervy na splatnou daň			
		čerpání rezervy na splatnou daň			

K lepšímu porozumění toho, jak se rezerva sníží o zaplacené zálohy si uvedeme následující příklad.

Obchodní společnost tvoří v roce 2018 rezervu na daň z příjmů ve výši 650 000 Kč, přičemž v tom samém roce zaplatila v průběhu roku zálohy na daňovou povinnost ve výši 500 000 Kč. V následujícím roce, tedy v roce 2019 společnost již zná výši splatné daně, která je 660 000 Kč. Společnost případný nedoplatek uhradí ze svého bankovního účtu.

Účetní operace v roce 2018	ČÁSTKA	MD	D
Zálohy zaplacené v průběhu roku na daňovou povinnost za daný rok (2018)	500 000 Kč	341	221
Tvorba rezervy na daň z příjmů	650 000 Kč	599	453

12

Účetní operace v roce 2019	ČÁSTKA	MD	D
Předpis splatné daně na základě vypočtené daňové povinnosti za rok 2018 v daňovém přiznání	660 000 Kč	591	341
Čerpání rezervy	650 000 Kč	453	599
Zaplacení doplatku na dani z příjmů	160 000 Kč	341	221

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.3 Ostatní rezervy

Položka „B. 4. Ostatní rezervy“ slouží především pro rezervy na garanční opravy a restrukturalizaci. Rezervu na restrukturalizaci lze vytvořit a čerpat pouze na náklady nezbytně nutné k uskutečnění programu restrukturalizace, které nesouvisí s pokračujícími aktivitami účetní jednotky. (Vyhláška 500/2002 Sb., § 16) Tato rezerva je rezervou účetní.

V následujícím příkladu je uvedeno, jak se tvorba rezervy na záruční opravy a provedení záruční opravy ovlivní výsledek hospodaření a základ daně.

Příklad č. 2: Rezerva na záruční opravy

Obchodní společnost tvoří rezervu na záruční opravy. Záruční opravy se vztahují na výrobky prodávané společností, přičemž tyto záruční opravy mohou zákazníci využít v zákonem dané lhůtě. Z předchozích zkušeností společnost tvoří rezervu ve výši 2 % z obrátu. V roce 2018 obrát společnosti byl 70 mil. Kč. Z tohoto obrátu vytvořila rezervu.

V roce 2019 se někteří zákazníci dožadovali záručních oprav, a to v celkové výši 750 000 Kč. Tato částka představuje náklady, které byly vynaloženy právě na záruční opravy, přičemž mzdové náklady tvoří 450 000 Kč a zbytek představuje spotřebovaný materiál. V tomto roce společnost dosáhla obrátu 75 mil. Kč.

Řešení

Účetní operace v roce 2018	Kč	MD	D
Tvorba rezervy na záruční opravy	1 400 000 Kč	554	459
Účetní operace v roce 2019			
Mzdové náklady (zaměstnanci)	450 000 Kč	521	331
Spotřeba materiálu	300 000 Kč	501	112
Rozpuštění rezervy	1 400 000 Kč	459	554
Tvorba rezervy	1 500 000 Kč	554	459
Vliv na VH	-100 000 -250 000 +500 000 -650 000 = -500 000 Kč		
Dopad do základu daně z příjmů	-350 000 Kč		

Zdroj: vlastní zpracování

Dopad účetních operací v roce 2019 bude odlišný v případě výsledku hospodaření a v případě základu daně z příjmů.

Výsledek hospodaření se vlivem daných účetních operací v roce 2019 sníží o částku 850 000 Kč. K tomuto výsledku jsem dospěla následovně:

$$Vliv na VH = -450\,000 - 300\,000 + 1\,400\,000 - 1\,500\,000 = -850\,000$$

Dopad do základu daně z příjmů v roce 2019 bude ovšem pouze daňově uznatelnými náklady. V tomto případě mzdovými náklady a náklady na spotřebu materiálu. Suma těchto nákladů je 750 000 Kč. O tuto částku se základ daně sníží.

1.2.4 Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období

F. 4.	Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období
-------	--

Zdroj: vlastní zpracování dle vyhlášky 500/2002 Sb.

Tato položka výkazu zisku a ztrát obsahuje náklady, které souvisí s tvorbou rezerv a komplexních nákladů příštích období, o kterých je účtováno na straně má dáti příslušného účtu účtové skupiny 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období opravné položky v provozní oblasti. Dále tato položka obsahuje i snížení těchto nákladů, které souvisí se snížením nebo zrušením rezerv a komplexních nákladů, o kterém je účtováno na straně dal tohoto příslušného účtu. Položka „F. 4. Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období“ může mít i zápornou hodnotu. (Vyhláška 500/2002 Sb., § 27)

1.2.5 Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti

I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti
----	---

Zdroj: vlastní zpracování dle vyhlášky 500/2002 Sb.

Tato položka osahuje náklady, jež souvisí s tvorbou rezerv a opravných položek ve finanční oblasti. I ta tato položka „I. Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti“ může mít i zápornou hodnotu. (Vyhláška 500/2002 Sb., § 31)

1.3 Český účetní standard upravující rezervy

České účetní standardy stanovují zejména bližší popis účetních metod a postupů při účtování. Dodržování standardů je pro vybrané účetní jednotky (např. organizační složky státu, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí) povinné vždy a ostatní účetní jednotky se mohou od standardů odchýlit, ale pouze za předpokladu, že tím zajistí věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví. (Zákon 563/1991 Sb., o účetnictví, § 7)

Obsah standardů nesmí být v rozporu s ustanoveními zákona o účetnictví a ostatních právních předpisů, přičemž nesmí obcházet ani jejich účel. (Skálová 2020, s. 13)

Cílem ČÚS č. 004 je stanovit základní postupy účtování o tvorbě a použití rezerv za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami v položkách B, B. 1., B. 2., B. 3. a B. 4., které jsou vykazované za podmínek stanovených ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. v § 3, 3a a 4.

Obsahové vymezení rezerv pro účely tohoto standardu je uvedené v § 16 příslušné vyhlášky. Ve vnitřním předpisu účetní jednotky se stanoví, které rezervy bude vytvářet a zároveň vymezí jejich obsah.

Postup pro tvorbu a použití rezerv je uveden v § 16, 27, 31 a 57 vyhlášky č. 500/2002 Sb.

Rezervy, které jsou podle zvláštních právních předpisů se tvoří procentem z určeného základů nebo v absolutní částce za předpokladu, že právní předpis nestanoví způsob jejich tvorby. I v tomto případě účetní jednotka stanoví ve svém vnitřním předpisu pro jednotlivé rezervy jejich výši a způsob jejich vytváření a používání. (ČÚS č. 004)

1.4 Interpretace Národní účetní rady

Vydávané interpretace mají pomoc účetním jednotkám v případně hledání správného řešení účtování a vykazování specifických transakcí, jejichž řešení není v českých účetních předpisech nijak uvedeno, případně jsou v praxi prováděny nejednotně, či nesprávně. Interpretace si kladou za cíl zvýšit úroveň vykazování účetních jednotek a jeho použitelnost pro ekonomické rozhodování externích uživatelů. Z tohoto vyplývá, že interpretace slouží nejen pro ty, kdo účetní závěrky předkládají, sestavují a zveřejňují, ale také pro ověřující auditory a uživatele, kteří z nich informace čerpají. (Skálová 2020, s. 13)

Interpretace Národní účetní rady nejsou formálně regulační nástroj v oblasti účetnictví, daní či auditu, ovšem díky tomu, že jsou velmi často používány a rozšiřovány, tak vytváří podle anglosaského prostředí termín „best practice“. To znamená, že tato praxe vytváří vzorová řešení a tlak na zákonodárce v legislativním procesu a jsou v některých případech předlohou pro novely právních předpisů regulujících účetnictví. (Skálová 2020, s. 13)

1.4.1 Interpretace týkající se rezerv

Interpretace I-34 je věnována rezervě na splatnou daň, v níž se řeší problém právě s rezervou na splatnou daň.

V době vzniku této interpretace žádný účetní předpis neřešil otázku toho, jak má účetní jednotka postupovat při tvorbě rezervy na daň z příjmů v případě, že má k datu účetní závěrky již zaplacené zálohy na daň z příjmů.

Právě podle této interpretace se můžeme dozvědět, že pokud účetní jednotka vykazuje k datu závěrky zaplacené zálohy na splatnou daň, započítají se tyto zálohy proti rezervě na splatnou daň a rezerva se tudíž vykáže pouze ve výši nedoplatku splatné daně a v případě, že zaplacené zálohy na daň převyšují očekávanou splatnou daň, tak se rezerva na splatnou daň nevykáže a předpokládaný přeplatek z titulu zaplacených záloh na daň se vykáže v aktivech společnosti jako pohledávka. (Müllerová 2019)

Jak už je asi jasné, tato interpretace byla implementována do vyhlášky č. 500/2002 Sb. v § 16.

Interpretace I-34 odpovídá na otázky, které se týkají rezerv na likvidace. Řeší, jak by se povinnosti likvidace měla promítnout v účetnictví včetně toho, zda by se tak mělo dít jednorázově nebo postupně, jak by se mělo zaznamenávat do účetnictví ukládání peněžních prostředků, které jsou učeny na pokrytí budoucí likvidace. (Pelák 2019)

1.5 Úprava rezerv dle zákona o rezervách

Vykazování účetnictví v České republice je neodmyslitelně propojeno s daňovými zákony, jelikož právě toto propojení ovlivňuje úpravu účetního výsledku hospodaření na základ daně z příjmů, je nutné nahlížet nejen do zákona o účetnictví a jeho příslušných vyhlášek, ale také do daňových zákonů.

Tato podstata se dotýká i účtování a vykazování rezerv. Již v předchozí kapitole bylo zmíněno, že některé rezervy jsou považovány za účetní. To znamená, že z hlediska daní nejsou daňově uznatelným nákladem, a tedy o jejich vytvořenou částku za daný rok se účetní výsledek hospodaření za daný rok zvýší pro potřeby stanovení základu daně z příjmů. Pokud rezerva není účetní, je rezervou zákonnou, a tedy i daňově uznatelným nákladem. Právě tvorba a výše těchto zákonných rezerv je upravena v zákonu č. 593/1992 Sb.

Zákon upravuje způsob tvorby a výši rezerv pro účely zjištění základu daně z příjmů. Tyto rezervy jsou nákladem, který je vynaložený na dosažení, zajištění a udržení, nebo snižují základ daně z příjmů.

Mezi tyto rezervy patří bankovní rezervy, rezervy v pojišťovnictví, rezerva na opravy hmotného majetku, rezerva na pěstební činnost, rezerva na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů a ostatní rezervy stanovené v tomto zákonu.

1.5.1 Bankovní rezervy

Mezi výdaje daňově uznatelné bank patří rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry poskytnuté bankami. Celková výše těchto rezerv nesmí přesáhnout 2 % průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 5) Další informace o bankovních rezervách lze nalézt v zákonu o rezervách.

Vzhled k tomu, že tato práce je věnována rezervám v podnikatelské sféře, považují tyto informace za nadbytečné.

1.5.2 Rezervy v pojišťovnictví

K rezervám v pojišťovnictví patří především technické rezervy, které jsou vytvořené podle zákona upravující pojišťovnictví. Další informace lze dohledat stejně jako v případě bankovních rezerv v zákonu o rezervách.

(Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách)

1.5.3 Rezerva na opravy hmotného majetku

Rezervu na opravu hmotného majetku lze tvořit k majetku, jehož doba odepisování stanovená zákonem o daních z příjmů je minimálně pět let. Poplatníci daně z příjmů, kteří mohou tuto rezervu zákonně tvořit, jsou uvedeni v zákonu o rezervách. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 7)

Rezervy se nesmějí vytvářet na výdaje, které jsou spojeny s pořízením hmotného majetku. Stejně tak se nevytváří na technické zhodnocení, jelikož technické zhodnocení není dle zákona o rezervách považováno za opravu. Dále se rezervy nevytváří k hmotnému majetku, který je určen k likvidaci, u něhož se jedná o opravy v důsledku škody nebo jiné nepředvídané či nahodilé události, u něhož jde o pravidelně se opakující opravy, k němuž má vlastnické právo poplatník, vůči jehož majetku trvají účinky prohlášení konkursu. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 7)

Tvorba rezervy je daňově uznatelným nákladem, pokud účetní jednotka převádí peněžní prostředky v plné výši rezervy připadající na jedno zdaňovací období na samostatný účet v bance. Peněžní prostředky uložené na samostatném účtu je možné čerpat pouze na účely, na které byla rezerva vytvořena. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 7)

Výše rezervy se stanovuje podle jednotlivého hmotného majetku určeného k opravě, přičemž se přihlíží k charakteru dané opravy. Výše rezervy je možné vypočítat následovně:

$$\frac{\text{rozpočet nákladů na opravu}}{\text{počet zdaňovacích období, po která se rezerva tvoří}}$$

Do počtu zdaňovacích období se zahrnuje zdaňovací období, kdy dojde k zahájení tvorby rezervy. Naopak se nezahrnuje období, kdy se předpokládá zahájení opravy. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 7)

Pokud tvoříme rezervu k movitým věcem, můžeme při výpočtu výše rezervy použít následující způsob:

$$\frac{\text{rozpočet nákladů na opravu}}{\text{předpokládaný objem výkonů}} * \text{skutečné výkony za zdaňovací období}$$

Nezahájíme-li opravu nejpozději ve zdaňovacím období, ve kterém se při výpočtu výše rezervy předpokládalo zahájení opravy, rezervu zrušíme v tomto následujícím zdaňovacím období. Stejně tak se zruší rezerva v případě, že jsme ji plně nevyčerpali nejpozději ve zdaňovacím období, které následuje po zdaňovacím období, ve kterém byla oprava zahájena. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 7) Pojmem zahájení opravy se dle zákona o rezervách rozumí termín, ve kterém se fyzicky začnou provádět práce přímo na věci, která je předmětem opravy, pokud se oprava provádí mimo provozovnu poplatníka jinou osobou, za počátek opravy se považuje termín převzetí daného věci do opravy touto osobou.

Pokud nastanou tyto skutečnosti, výši nevyčerpané rezervy přičteme k základu daně z příjmů, základ daně se tedy o tuto částku zvýší.

Rezervu na opravy hmotného majetku musíme tvořit nejméně po dobu dvou zdaňovacích období. Přičemž jsou stanoveny i maximální doby odepisování a řídí se dle zařazení hmotného majetku do odpisových skupin. Tyto maximální doby tvorby rezerv jsou následovné:

Odpisová skupina	Maximální doba tvorby rezervy
2.	3
3.	6
4.	8
5. a 6.	10

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách

V případě, že se poplatník dozví o skutečnosti, která odůvodňuje změnu výše rezervy, musí provést úpravu její výše, a to ve zdaňovacím období, ve kterém se o této skutečnosti dozví. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 7)

MD	451	D	MD	552	D
		tvorba rezervy na opravu hmotného majetku			
		čerpání rezervy na opravu hmotného majetku			

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ č. 004

V následujícím příkladu si uvedeme, jak právě tato rezerva ovlivňuje základ daně z příjmů, a to v situaci, kdy skutečná částka opravy, na kterou se vytvářela rezerva, se liší od plánované částky za opravu.

Příklad č. 3: Rezerva na oprava hmotného majetku a její vliv na základ daně

Společnost XY se chystá v roce 2023 provést opravu výrobní linky. Odhadovaná cena opravy je 300 000 Kč. Společnost skutečně opravu majetku zahájí v roce 2023, ovšem cena opravy byla nižší a činila 250 000 Kč.

Výši rezervy tvořené každý rok vypočteme jako podíl odhadované ceny opravy a počtem zdaňovacích období, ve kterém rezervu tvoří.

$$\text{výše rezervy na období} = \frac{300\,000 \text{ Kč}}{3} = 100\,000 \text{ Kč}$$

Řešení

Rok	Rezerva	Oprava	Vliv na základ daně
2020	100 000	-	-100 000
2021	100 000	-	-100 000
2022	100 000	-	-100 000
2023	-300 000	250 000	+50 000

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného příkladu je možné vyčíst, že rezerva představuje rozložení nákladů do více období a že základ daně je ovlivněn v konečném důsledku pouze skutečnou výší opravy, protože se základ daně o nevyčerpano část rezervy zvýší.

Pokud by cena opravy byla vyšší než je rezerva na ni vytvořená, základ daně by se snížil o částku, která je nad limitem vytvořené rezervy.

1.5.3.1 Rezerva na pěstební činnost

Rezervu na pěstební činnost vytváří poplatníci daně z příjmů, kteří mají povinnost podle zvláštního zákona provádět obnovu, ochranu a výchovu lesních porostů. Co přesně považujeme za pěstební činnost, je možné nalézt v zákonu o rezervách, přičemž konkrétní výkony, na které rezervu lze tvořit a čerpat nalezneme v příloze zákona o rezervách. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 9)

1.5.4 Ostatní rezervy

Zákon o rezervách považuje za zákonné rezervy také rezervu na obahnění rybníka, rezervu na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezervu na vypořádání důlních škod a další rezervy stanovené zvláštním zákonem. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 10)

1.5.4.1 Rezerva na odbahnění rybníka

Odbahněním rybníka chápeme odstraňování nánosů ze dna rybníka, které jsou způsobeny erozí okolních pozemků. Rezervu lze tvořit maximálně 10 po sobě jdoucích zdaňovacích období, přičemž pro způsob tvorby, stanovení výše a použití vycházíme z ustanovení pro tvorbu rezervy na opravy podle zákona o rezervách. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 10)

1.5.4.2 Rezerva na sanaci pozemků dotčených těžbou, na vypořádání důlních škod

Bližší informace, které se týkají těchto rezerv je možné nalézt v zákonu č. 439/1992 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon). Zákon č. 439/1992 Sb. se vztahuje k právnickým a fyzickým osobám, které v rámci své podnikatelské činnosti při splnění podmínek stanovených právními předpisy vykonávají vyhledávání či průzkum nebo dobývání výhradních ložisek nebo jinou hornickou činnost. (Zákon č. 439/1992 Sb.)

Tyto rezervy jsou tedy velice specifické a tvoří je jen konkrétní účetní jednotky stanovené zákonem.

Peněžní prostředky ve výši vytvořených rezerv se musí ukládat na samostatný účet se souhlasem příslušného obvodního báňského úřadu, příslušného krajského úřadu či Správy úložišť radioaktivního odpadu. Peněžní prostředky mohou být čerpány pouze na účel, na které byly vytvořeny. Jsou zde výjimky, které jsou uvedeny v zákonu o rezervách § 10a odst. 4.

1.5.4.3 Rezervy stanovené zvláštním zákonem

Tyto rezervy jsou stanoveny ve zvláštním zákonu, který uvádí, že jde o výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Na tyto rezervy zákon o rezervách odkazuje na zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu, konkrétně § 24 odst. 2 písm. i.

I tyto peněžní prostředky ve výši rezerv se musí ukládat na samostatný účet. Další pravidla, která se týkají těchto prostředků jsou stanoveny v zákonu o rezervách § 10a.

1.5.4.4 Rezerva na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů

Tvorba této rezervy se týká elektroodpadu ze solárních panelů, které byly uvedeny na trh do dne 1. ledna 2013. Může ji tvořit provozovatel povinný podle zákona upravujícího odpady zajistit financování zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů. Tvorba rezervy není podmíněna jejím zaúčtováním, ale poplatník musí vést evidenci vytvořené rezervy.

V případě technického zhodnocení daného hmotného majetku období tvorby rezervy neprodlužujeme.

Pokud dojde k likvidaci solárního panelu, zrušíme část rezervy týkající se daného panelu ve zdaňovacím období, kdy provozovatel kolektivního systému předloží vypořádání provozovateli solární elektrárny, ve kterém se toto vyřazení zohledňuje. (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, § 11a-§ 11c)

2 Regulace rezerv dle IFRS

V Evropě spolu s ekonomickou globalizací probíhá i politické sjednocování v rámci Evropské unie. Díky těmto procesům je vyvíjen stále větší tlak na harmonizaci účetnictví. Účetní informace slouží pro různá podnikatelská rozhodování, ale stejně tak jsou potřebné z hlediska poskytování dotací, podpor a grantů v nejrůznějších podobách. Harmonizace se už netýká jen velkých podnikatelských uskupení, ale rozšiřuje se i mimo rámec těchto subjektů. (Dvořáková 2017, s. 17)

V současnosti probíhá mezinárodní účetní harmonizace v rámci tří významných linií. Hovoříme o Mezinárodních standardech účetního výkaznictví, účetních směrnicích Evropské unie a národních účetních standardech USA.

Regulaci účetnictví a výkaznictví v Evropské unii můžeme pozorovat již od vydání první směrnice, která se týkala účetnictví. Tato směrnice byla čtvrtá směrnice Rady ES z roku 1978 o individuální účetní závěrce. Směrnice Evropského společenství ovšem časem přestaly vyhovovat hlubší harmonizaci, přičemž dalším problémem byla možnost variantních přístupů v rámci 4. směrnice. Variantnost přístupů ve 4. směrnici byla způsobena kompromisem mezi koncepcemi účetních systémů a způsoby regulace účetnictví v jednotlivých členských státech Evropské unie. I toto můžeme považovat za důvod, proč v roce 2002 Evropská komise vyhlásila tzv. novou harmonizační strategii. Tato nová harmonizační strategie spočívala v tom, že za nástroj regulace evropského účetnictví byly zvoleny IFRS, s tím že tato strategie vyžaduje sestavovat konsolidovanou účetní závěrku společností, které jsou registrované na evropských burzách cenných papírů v souladu s IFRS. Změnou je tedy to, že sestavování konsolidované účetní závěrky tímto způsobem již není možnost, ale povinnost. (Dvořáková 2017, s. 17-18)

Za tvorbu globálně platných standardů účetního výkaznictví je odpovědná rada IASB (International Accounting Standards Board). Tato rada začala pracovat od roku 2001. Standardy, které nově vydává již nejsou označovány IAS (Mezinárodní účetní standardy), ale jako IFRS, tedy Mezinárodní standardy účetního výkaznictví. Z této změny vyplývá, že IFRS se zaměřujeme především na účetní výkaznictví, než postup účtování jako takový.

Standardy označeny jako IAS ovšem zůstávají v platnosti a jsou tedy nadále využívány. Můžeme tvrdit, že pojem IFRS je širší, protože v sobě zahrnuje jak standardy IAS, tak standard IFRS. (Dvořáková 2017, s. 20)

V této kapitole je věnována pozornost právě Mezinárodnímu účetnímu standardu IAS 37. Tento standard se týká rezerv, podmíněných závazků a podmíněných aktiv. Původně byl vydán v roce 1998 radou International Accounting Standards Committee, přičemž nahradil části standardu IAS 10 týkajícího se nepředvídaných událostí po rozvahovém dni. V roce 2001 byl převzat radou IASB. (Dvořáková 2017)

Standard nepojednává o rezervách, podmíněných závazcích a podmíněných aktivech vyplývajících z finančních nástrojů oceňovaných fair value, ze zmařených smluv, ve kterých žádná ze smluvních stran nesplnila své závazky, nebo je splnily obě strany pouze částečně, vznikajících v pojišťovnách, a to pouze ze smluv s pojištěnci, řešené jinými IFRS. Aplikuje se ale na finanční nástroje, které nejsou oceňovány ve fair value. (Dvořáková 2017, s. 247)

2.1 Vymezení rezervy

Rezervou se rozumí závazek s nejistým časovým rozvrhem a výší. Podnik v tomto případě nemá reálnou možnost se splacení tohoto závazku vyhnout, jelikož závazek bývá zpravidla právně vymahatelný. O rezervách nehovoříme v souvislosti s položkami vzniklými ze snižování hodnoty aktiv, tedy ve smyslu odpisu či tvorby opravné položky. (IAS 37)

Standard dále vymezuje rozdíl mezi rezervami a dohadnými položkami pasivními. Dohadnou položkou pasivní rozumíme závazek vůči konkrétní osobě (např. zaměstnanci), u kterého ještě není jistá výše daného závazku, proto ho vykazujeme v odhadnuté výši. Ovšem rezervy se na rozdíl od dohadných položek pasivních pojí s větší mírou neurčitost.

Rezervu dle standardu vykazujeme:

- a) pokud má podnik současný závazek, jež vznikl jako důsledek minulé události a splňuje obecnou definici rozvahově vykazovaného závazku uvedenou v Koncepčním rámci;*
- b) pokud je pravděpodobné, že k vypořádání závazku bude nezbytný odtok prostředků, které představují ekonomický prospěch; a*
- c) závazek můžeme spolehlivě ocenit. (Dvořáková 2017)*

Pokud podnik váhá, zda existuje současný závazek, přihlédne ke všem okolnostem a dostupným informacím. Podle toho určí charakter závazku, tedy zda je pravděpodobné či nepravděpodobné, že současný závazek existuje. Rezerva se vykáže v případě existence pravděpodobného současného závazku, protože nepravděpodobný závazek považujeme za závazek podmíněný, jenž se v rozvaze nevykazuje.

Pravděpodobností odtoku peněžních prostředků rozumíme fakt, že pravděpodobnost odtoku je vyšší než nepravděpodobnost odtoku peněžních prostředků.

Účetní jednotka je často schopna určit výši pravděpodobnosti odtoků a takto provést odhad závazku bez narušování spolehlivosti účetní závěrky. V případě rezerv to platí zvláště, protože se jedná o méně jisté položky v účetní závěrce. Samozřejmě existující výjimky, kdy účetní jednotka není schopna tento rozsah určit. Pokud toto nastane, tak se rezerva nevykáže, protože se jedná o podmíněný závazek.

2.1.1 Oceňování rezerv

Částka, kterou podnik rozpoznává jako rezervu, představuje nejlepší odhad výdajů, které budou nezbytné k vypořádání současného závazku na konci účetního období. (Dvořáková 2017, s. 251)

Za nejlepší odhad výdajů nezbytných k vypořádání závazku považujeme částku, kterou by podnik racionálně vyplatil ke konci účetního období, nebo částku, kterou by k tomuto datu převedl na třetí stranu. (Dvořáková 2017, s. 251)

Tento odhad odtoků a finančních dopadů stanovuje vedení podniku, které se opírá se opírá o předchozí zkušenosti s podobnými transakcemi a v některých případech o zprávu nezávislých expertů. (Dvořáková 2017, s. 251)

Neexistence jistoty spojené s částkou, která má být vykázána jako rezerva, se řeší dle okolností různým způsobem. Pokud je vyčíslení rezervy spojeno s velkým množstvím položek, podnik závazek vyčísluje na základě poměrování všech dostupných výsledků podle jejich pravděpodobností. Tato metoda se nazývá metodou očekávané hodnoty. (IAS 37)

Příklad č. 4: časová hodnota peněz – diskontování

Podnik zabývající se těžbou bude mít povinnost (na základě zákona či mimosmluvně) rekultivovat pozemky, které jeho aktivitou byly dotčeny. Kvůli těmto skutečnostem podnik tvoří rezervu na rekultivaci pozemku. Tato rekultivace se uskuteční za 4 roky. Podnik zjistil, že současná hodnota nákladů na rekultivaci pozemků, která se bude konat za 4 roky, je 300, přičemž očekávaná míra inflace je 2,5 % a diskontní faktor je 6 %.

Na základě těchto údajů stanovíme budoucí hodnotu výše rezervy a výši ročních úroků vzniklých časovou hodnotou peněz.

Řešení:

$$300 * (1 + 0,025)^4 = 331,14$$

Částka 331,14 udává, kolik podnik zaplatí za rekultivaci pozemku za 4 roky. Tato částka zohledňuje nárůst cen v daném odvětví vlivem očekávané míry inflace.

$$\frac{331,14}{(1 + 0,06)^4} = 262,30$$

Částka 262,30 představuje současnou hodnotu závazku, na který tvoří podnik rezervu. Diskontní faktor (6 %) nezahrnuje riziko spojené s růstem cen v důsledku inflace.

Rozdělení částky rezervy na současnou hodnotu a úrok

Datum	Současná hodnota	Úrok
1. 1. 2XX1	262,30	
31. 12. 2XX1	278,04	15,74
31. 12. 2XX2	294,72	16,68
31. 12. 2XX3	312,40	17,68
31. 12. 2XX4	331,14	18,78
Celková výše úroků:		68,84

Zdroj: vlastní zpracování

Rezervu podnik tvoří do nákladů ve výši v současnosti vzniklého závazku. Nepřichází v úvahu, že by podnik „rozprostíral“ tvorbu rezervy v čase. (Dvořáková 2017). Tedy v první roce se podniku sníží účetní výsledek hospodaření o částku ve výši vytvořené rezervy (262,30) a o částku úroku v prvním roce tvorby (15,74). V dalších třech letech se podniku účetní výsledek hospodaření bude snižovat o příslušné úroky.

Pokud oceňujeme individuální závazek, tak se takový to závazek oceňuje individuálně s nejpravděpodobnějším výsledkem. I přes tento fakt podnik v takovém to případě posuzuje i jiné možné varianty.

Rezervu vykazujeme v hodnotě před zdaněním.

S tvorbou rezerv jsou spojeny faktory, které jejich výši neodmyslitelně ovlivňují mezi tyto faktory patří rizika a nejistoty, současná hodnota, budoucí události a očekávané pozbyetí aktiv. (Dvořáková 2017, s. 251)

2.1.1.1 Rizika a nejistoty

Pokud chce podnik dosáhnout nejlepšího odhadu, musí brát v potaz všechna rizika a nejistoty, která nevyhnutelně mohou souviset s událostmi a okolnostmi.

Rizika představují variabilitu výsledků. Vliv těchto rizik může zvyšovat částku, kterou je daný závazek oceňován. Podnik nesmí využívat rizika nejistoty k tomu, aby pomocí nich nadhodnocoval výnosy či aktiva a podhodnocoval náklady a závazky. (IAS 37)

2.1.1.2 Současná hodnota

Při vykazování rezerv musí podnik zohlednit časovou hodnotu peněz, a tedy ocenit budoucí peněžní toky v současné hodnotě. Diskontování rezervy se použije i v případě, kdy časová hodnota peněz je nevýznamná vzhledem k předpokládané době trvání takového závazku. Sazba, jež je použita pro diskontování, je taková sazba před zdaněním, která reflektuje současné tržní stanovení časové hodnoty peněz a specifická rizika daného závazku. Diskontní sazba již neodráží rizika, která jsou odhadnuta v částce budoucích peněžních toků. (IAS 37)

Dle empirické studie (Bobek 2012) je diskont zohledňován ve zkoumaných závěrkách pouze ve 14 % z celku, přičemž bylo zkoumáno 109 závěrek. U většiny společností nebylo možné určit horizont rezerv, a však u 9 případů byl na základě uvedených skutečností stanoven dlouhodobý horizont, v takovém případě by měl být diskont použit.

2.1.1.3 Budoucí události

Budoucí události ovlivňují výši vykázané rezervy, pokud je pravděpodobné, že tyto události ovlivní výši rezervy.

Standard uvádí jako příklad tvorbu rezervy na rekultivaci pozemku. Podnik může věřit, že náklady na tuto rekultivaci budou sníženy vlivem budoucích změn v technologii. Vykázaná výše rezervy tedy zohledňuje očekávanou změnu vlivem pokroku technologií v době, kdy bude rekultivace prováděna. Takováto změna by měla být provázena dostatečnými objektivními a průkaznými informacemi. (IAS 37)

Další budoucí událostí, která ovlivňuje výši vykazované rezervy je dopad možných nových právních předpisů. I v tomto případě je nutné, aby byla průkazná jistota, že nový předpis vstoupí v platnost. (IAS 37)

2.1.1.4 Očekávané pozbytí aktiv

Při stanovení výše rezervy podnik nebere v úvahu zisky, které plynou z očekávané pozbytých aktiv. Rezerva se nevykazuje ani v případě, že je očekávané pozbytí aktiva úzce spjaté s událostí zapříčiňující vznik rezervy.

Podnik vždy na konci účetního období prověřuje a upravuje částku rezerv tak, aby zohledňovala aktuálně nejlepší odhady. Pokud nastane situace, v níž není pravděpodobné, že k okolnostem zapříčiňující vznik rezervy dojde, rezerva se zruší. V případě používání diskontování, roste účetní hodnota rezervy za každé účetní období, tak aby zohledňovala tok času. Přírůstky způsobené právě hodnotou peněz podnik vykazuje jako výpůjční náklad. (IAS 37)

2.1.2 Rezerva na nevýhodnou smlouvu

Standard uvádí, že podnik může tvořit rezervu na závazek z uzavřené smlouvy, pokud je tato rezerva nevýhodná a současný závazek z této smlouvy dokáže vyčíslit.

Podnik tak činí na základě aktuálního principu a principu opatrnost v tom období, kdy se smlouva stala nevýhodnou. (Dvořáková 2017, s. 256)

Za nevýhodnou smlouvu se považuje taková smlouva, jejíž neodvratitelné náklady, které se s ní pojí, jsou vyšší než ekonomické přínosy plynoucí z ní. (Dvořáková 2017, s. 247)

2.1.3 Rezerva na likvidaci aktiva

Standard v tomto případě hovoří o rezervě na náklady ukončení provozu ropné věže či atomové elektrárny, a to v rozsahu, ve kterém má podnik povinnost vzniklé škody napravit. (IAS 37)

Výše takovéto rezervy zvyšuje pořizovací cenu daného aktiva. Částka ve výši rezervy je, tudíž část pořizovací ceny, v souladu s principem přiřazování nákladů výnosům zahrnována do nákladů prostřednictvím odpisů zařízení po celou dobu jeho používání. (Dvořáková 2017, s. 257)

2.1.4 Rezerva na restrukturalizaci

Dle definice standardu pod restrukturalizaci může spadat:

- a) *prodej nebo ukončení části podnikatelských aktivit;*
- b) *uzavření podnikatelských provozů v některé zemi nebo oblasti či přemístění podnikatelských aktivit z jedné země nebo oblasti do jiné;*
- c) *změny ve struktuře vedení účetní jednotky;*
- d) *zásadní reorganizace, která má významný dopad na podstatu a zaměření činnosti účetní jednotky. (IAS 37)*

Rezerva na restrukturalizaci vzniká z mimosmluvního závazku, a to v případě, že podnik má oficiální podrobný plán restrukturalizace, položky tohoto plánu jsou stanoveny ve standardu, nebo v případě, že podnik vyvolav reálné očekávání, že restrukturalizace bude provedena tím, že zahájil implementaci jeho plánu nebo zveřejnil jeho hlavní rysy těm, kteří jí budou ovlivněni. (IAS 37)

Aby plán byl postačující pro vznik mimosmluvního závazku v okamžiku jeho oznámení, je nutné, aby jeho začátek byl naplánován co nejdříve a byl dokončen v takovém časovém rozmezí v rámci, kterého jsou jeho podstatné změny nepravděpodobné. (IAS 37)

Podmínkami pro tvorbu rezervy na restrukturalizaci chce standard zabránit tomu, aby nebylo možné pouhým rozhodnutím manažerů těsně před rozvahovým dnem úmyslně manipulovat s výsledkem hospodaření, tím že se vedení podniku náhle rozhodne tvořit tuto rezervu s tím, že ve skutečnosti se ji nechystá povést. (Dvořáková 2017, s. 259)

Mimosmluvní závazek restrukturalizovat vzniká také jako důsledek nějaké dřívější události v kombinaci s rozhodnutím vedení podniku nebo představenstva restrukturalizovat. Například vyjednávání se zástupci zaměstnanců o odstupném nebo s potencionálními kupci části podniku může být s konečnou platností uzavřeno pouze schválením představenstvem. V okamžik, kdy je schválení provedeno a zároveň

oznámeno jiným stranám, vzniká podniku mimosmluvní závazek, přičemž podnik musí mít plán restrukturalizace či vyvolal reálné očekávání. (IAS 37)

Z titulu prodeje části podniku mimosmluvní závazek vzniká až v okamžiku, kdy dojde k uzavření závazné prodejní smlouvy. Zde nepostačuje pouhé oznámení záměru o prodeji části podniku z toho důvodu, že podnik si svůj záměr může rozmyslet. (Dvořáková 2017, s. 259)

Ocenění rezervy na restrukturalizaci zahrnuje jen takové náklady, které jsou přímé a jsou současně nezbytně nutné pro provedení restrukturalizace a nejsou spojeny s pokračujícími aktivitami účetní jednotky. Nezahrnují se tedy například náklady na přeškolení nebo přemístění zaměstnanců, kteří budou v práci pokračovat, marketing či investice do nových systémů a distribučních sítí. Nezahrnují se ani očekávané zisky z prodeje aktiv, a to ani za předpokladu, že prodej aktiv je považován jako součást restrukturalizace. (IAS 37)

Rezervy je možné využívat pouze na takové výdaje, na které byly původně vytvořeny.

2.1.5 Zveřejňování informací o rezervách

Podnik pro každou kategorii rezerv musí zveřejňovat účetní hodnotu na začátku i na konci účetního období, nově vytvořené rezervy v průběhu účetního období včetně přírůstků již vytvořených rezerv, částky, které byly v průběhu účetního období čerpány, nevyčerpané částky rezerv, které byly v průběhu účetního období zrušeny a přírůstky hodnoty rezerv, které vznikly v důsledku časové hodnoty peněz. (IAS 37)

Pro jednotlivé kategorie podnik zveřejňuje stručný popis podstaty závazku a jejich očekávaný rozvrh. Stejně tak zveřejňuje rizika a nejistoty, které jsou spojené s rezervou. (IAS 37) Tato informace je důležitá hlavně z pohledu správného posouzení likvidnosti firmy. Podnik proto také zveřejňuje částky očekávaných kompenzací výdajů (náhrady), na které byly rezervy tvořeny. (Dvořáková 2017, s. 260)

IAS 37 tedy vyjmenovává položky, které podnik musí povinně zveřejnit. Ovšem i přes tento fakt vykazuje takové informace správně 73 % závěrek z celku (86 % závěrek z vykazujících rezerv). Informace o využití rezerv a rozpuštění bez využití vykazuje nezkresleně 58 % všech závěrek a 69 % závěrek vykazujících rezervy. Tento fakt by mohl být ovlivněn českými účetními standardy, protože dle těchto standardů

není nutné podávat informaci o tom, jestli podnik rezervy využil, či jestli došlo k jejich rozpuštění bez využití. (Bobek 2012)

Standard IAS 37 uvádí i položky, které by měly podniky o rezervách vykazovat v souvislosti s kvantifikací rezerv. Hovoříme především o rozdělení rezerv na kategorie, popis jednotlivých kategorií a u každé kategorie dlouhodobost. (Bobek 2012) Tímto se zabýval výzkum a výsledek byl následovný:

Vyhodnocení vykazování podle IAS 37

Počet vykázaní:	A	%zC	%zVR	B	%zC	%zVR	C	%zC	%zVR
správné	63	58 %	65 %	46	42 %	49 %	27	25 %	29 %
neúplné	1	1 %	1 %	10	9 %	11 %	2	2 %	2 %
celkem	64	59 %	69 %	56	51 %	60 %	29	27 %	31 %

Zdroj: Bobek 2012

Vysvětlivky: A = rozdělení na kategorie, B = popis kategorie, C = časový horizont kategorie, %zC = procentní podíl na celkovém počtu sledovaných závěrek, %zVR = procentní podíl na celkovém počtu závěrek společností, které vykazovaly rezervy.

Z tabulky vyplývá, že správně vykazuje dané informace 68 % závěrek z celkového počtu zkoumaných závěrek.

2.2 Závazek

Závazek je současná povinnost účetní jednotky, která vznikla jako důsledek událostí v minulosti. Výsledkem těchto událostí je skutečnost, že z účetní jednotky odečtou prostředky, které představující ekonomický prospěch. (IAS 37)

Závazek může vzniknout na základě požadavků některého zákona nebo jiného právního předpisu či na základě smlouvy, v tomto případě hovoříme o *smluvním závazku*. Dalším závazkem, který může nastat je závazek mimosmluvní. (Dvořáková 2017, s. 247)

Mimosmluvní závazek vzniká z aktivit účetní jednotky, kde účetní jednotka dává zavedeným způsobem chování v minulosti, zveřejněnými pravidly nebo dostatečně konkrétním a rozšířeným oznámením třetím stranám najevo, že uznává své konkrétní závazky. Důsledkem těchto aktiv je, že účetní jednotka u části těchto třetích stran vzbudila reálné očekávání, že takové závazky budou vypořádány. Příkladem může být přístup účetní jednotky k životnímu prostředí či nadstandardní servis k zákazníkům v podobě možnosti vrácení prodaného zboží bez udání důvodů. Za předpokladu, že je

částka a časový rozvrh úhrad takového závazku nejistý, vykazujeme takový závazek jako rezervu. (Dvořáková 2017, s. 247)

V rozvaze nevykazujeme tzv. *podmíněné závazky*. Podmíněný závazek, je takový závazek, který vznikl jako důsledek událostí v minulosti a existence bude potvrzena pouze tím, že dojde či nedojde k nejisté události nebo událostem v budoucnosti, přičemž nejsou plně pod kontrolou účetní jednotky. Dalším případ podmíněného závazku je závazek, který vznikl jako důsledek událostí v minulosti, avšak není vykázán protože, není pravděpodobné, že k vyrovnání závazku bude nezbytný odtok prostředků představující ekonomický prospěch, nebo částku závazku nelze s dostatečnou mírou spolehlivosti vyčíslit. (Dvořáková 2017, s. 248)

Informace o podmíněných závazcích podnik zveřejňuje v komentáři k účetním výkazům, a to v případě, že mohou vyžadovat odtok prostředků a zároveň pravděpodobnost odtoku těchto prostředků není příliš malá a částka odtoku není příliš zanedbatelná. Pokud jde o současný závazek, který není možné spolehlivě ocenit, tedy není vykázán podnikem v rozvaze, zveřejňují se tyto informace o tomto závazku v komentáři k účetním výkazům v každém případě (Dvořáková 2017, s. 260)

2.3 Podmíněné aktivum

Podmíněným aktivem rozumíme možné aktivum, jež vzniklo jako důsledek událostí v minulosti a existence takového aktiva bude potvrzena pouze tím, že nastanou nebo nenastanou nejisté události či událost v budoucnosti, které nejsou plně pod kontrolu účetní jednotky. (IAS 37)

Takovéto aktivum v rozvaze nevykazujeme, pokud budoucí ekonomický prospěch z aktiva závisí na splnění určité podmínky či podmínky, uskutečnění této podmínky či podmínky je nejisté a podnik na tomto uskutečnění nemá vliv. Nevykazujeme ho ani v případě, kdy aktivum není spolehlivě ocenitelné. (Dvořáková 2017, s. 248)

Informace o podmíněných aktivech se zveřejňují stejně jako v případě podmíněných závazku v komentáři k účetním výkazům. Informace se v komentáři zveřejňují za předpokladu, že dojde k přítoku ekonomického prospěchu, avšak není prakticky jistý. Pokud by byl přítok prostředků z aktiva jistý, aktivum by bylo vykázáno v rozvaze. (Dvořáková 2017, s. 260)

3 Komparace účtování a vykazování rezerv

Z uvedených kapitol vyplývá, že přístup k účtování a vykazování rezerv v oblasti českého a mezinárodní účetnictví se v mnohých případech liší.

V první podkapitole uvedu obecné odlišnosti a v druhé části kapitoly uvedu na konkrétních případech společnosti, jak rezervy vykazují, přičemž mnou vybrané společnosti budou pro komplexnost z různých odvětví.

3.1 Obecná komparace účtování a vykazování rezerv

V této podkapitole jsou uvedeny dle mého názoru nejznačnější odlišnosti mnou zkoumaných přístupů k účtování a vykazování rezerv.

3.1.1 Přístup k regulaci účtování a vykazování

Regulace účtování a vykazování se dělí na dva modely. Prvním modelem je model z anglosaské oblasti a druhým je model z kontinentálního prostředí.

České účtování a vykazování můžeme zařadit do modelu z oblasti kontinentálního prostředí. Charakteristickým rysem tohoto modelu je, že se soustředí na účtování dle určených postupů a pravidel. České účetní předpisy uvádějí i konkrétní položky, které jsou v rozvaze, v případě rezerv uvádějí konkrétní členění a názvy položek rezerv.

V podstatě opakem je účtování a vykazování dle mezinárodní účetních standardů spadajících do anglosaské oblasti. Zde se standardy nesoustředí na úpravu účtování jako takového, ale především na výkazy finančního účetnictví. Ovšem při sestavování výkazů nejsou určeny konkrétní položky vykazování, jsou určeny pouze složky aktiva, závazky, vlastní kapitál, náklady a výnosy. Je možné, že se pouze stanovení složek výkazů zdá velmi obecné, ale na rozdíl od českých účetních předpisů mezinárodní účetní standardy přesně definují, co si pod těmito pojmy má podnik představit.

V čem se obě oblasti shodují je, že účetní informace vykazované v účetních výkazech musí být srozumitelné, srovnatelné, spolehlivé a relevantní.

3.1.2 Daňové a nedaňové náklady na rezervy

Dle českých účetních předpisů jsou rezervy daňové v případě, že náklady na ně vynaložené slouží k dosazení, zajištění a udržení příjmů. Ale je nutné mít na vědomí,

že tituly, z kterých se daňové rezervy tvoří jsou přímo stanoveny především v zákonu o rezervách.

Dle mezinárodních účetních standardů ne každá tvorba rezervy je daňově uznatelným nákladem. Pokud výdaje spojené s čerpáním rezerv v budoucnu budou mít charakter daňově uznatelného nákladu, vznikne daňově odložená daňová pohledávka, která bude zaúčtována v případě, že budou splněny podmínky IAS 12. (Dvořáková 2017, s. 256) Z tohoto vyplývá, že pro daňovou uznatelnost nákladů spojených s tvorbou rezerv je, aby v budoucnu vynaložené výdaje spojené s určitou rezervou byly daňově uznatelné.

Je tedy patrné, že české účetní předpisy se věnují konkrétnímu vyjmenování daňově uznatelných nákladů spojených s tvorbou rezerv, na rozdíl od mezinárodních účetních standardů, kde je podstatný charakter daňové uznatelnosti výdajů v budoucnu.

3.1.3 Oceňování rezerv

V České republice se v rozvaze vykazuje taková výše rezervy, která je nejlepším možným odhadem výdajů, které jsou k rozvahovému dni nutné k vypořádání. Výše ocenění se prověřuje a případně upravuje k rozvahovému dni. Podnik musí časovou hodnotu peněz vzít v potaz v případě, že vliv časového hodnoty peněz je významný.

Stejně tak i mezinárodní účetní standardy vyžadují, aby vykázaná výše rezerv představovala nejlepší možný odhad. Tuto výši ovlivňují ovšem také rizika a nejistoty spojené s rezervou, současná hodnota a budoucí události.

Za nejvýznamnější rozdíl považují právě současnou hodnotu závazku, která zohledňuje časovou hodnotu peněz v podobě diskontování.

Dle mého názoru vlivem diskontováním podnik účtující dle mezinárodních účetních standardů dosahuje věrnějšího a plnějšího zobrazení skutečnosti než podnik účtující dle českých účetních předpisů.

3.1.4 Rezerva na opravu dlouhodobého majetku

V České republice je rezerva na opravu dlouhodobého majetku položkou, která rozhodně není nezanedbatelná. Díky daňové uznatelnosti nákladu na tvorbu rezervy na opravu dlouhodobého majetku se základ daně z příjmů tvorbou této rezervy snižuje.

Tvorba takové rezervy ovšem není povolena, pokud podnik dlouhodobý majetek odepisuje komponentně.

Rezerva na opravu dlouhodobého majetku je ve své podstatě v rozporu s požadavky IAS 37. V rozporu je hlavně z toho důvodu, že v okamžiku tvorby této rezervy neexistuje žádný závazek podniku opravu dlouhodobého majetku realizovat. (Dvořáková 2017, s. 250)

V čem si tedy tyto dva přístupy jsou podobné je tím, že ani dle českých účetních předpisů není možné v případě komponentního odepisování dlouhodobého majetku na opravu tohoto majetku rezervu tvořit. V ostatním se české účetní předpisy a mezinárodní účetní standardy liší.

3.2 Komparace účtování a vykazování rezerv konkrétně

Tuto kapitolu věnuji čtyřem společnostem, které spadají do odlišných odvětví. Mezi tato odvětví patří maloobchodní prodej elektronického zboží, prodej stavebních služeb, bankovníctví a prodej služeb.

Tato odvětví jsem si zvolila především proto, že chci ukázat, že tvorba rezerv souvisí s odvětvím, ve kterém se daná společnost pohybuje. V případě, že nalezu charakteristické rezervy pro dané odvětví, tak na ně upozorním.

Odvětví maloobchodního prodeje v mém případě elektronického zboží jsem zvolila toho důvodu, že v tomto odvětví často dochází k reklamacím, a proto chci ukázat, jak společnost tuto skutečnost zohledňuje. V odvětví stavebních služeb chci poukázat především na fakt, že společnost provozující činnost v takovém odvětví by měla brát ohled na faktory spojené s takovýto podnikáním např. odstranění ekologické zátěže. Odvětví prodeje služeb jsem zvolila, protože i zde se chci pokusit najít charakteristickou rezervu a v neposlední řadě se zaměřím na bankovníctví, které je už samo o sobě dost charakteristické, a z toho důvodu se tuto charakterističnost pokusím najít i v tvorbě rezerv.

3.2.1 Maloobchodní prodej elektronického zboží

Jako první představuji maloobchodní prodej elektronického zboží, který je reprezentován společností ElectroWorld s. r. o. Společnost ve své výroční zprávě za rok 2018/2019 uvádí, že se specializuje na prodej spotřební elektroniky, výpočetní a

telekomunikační techniky, domácích spotřebičů, veškerého příslušenství a doplňků k nim. Dále uvádí, že poskytuje všechny související služby.

Společnost vykazuje dle českých účetních předpisů.

Rezervy vykazované společností Electro World s. r. o.

(tis. Kč)	31. března 2019	31. března 2018
Rezerva na nevyčerpanou dovolenou	5 728	1 055
Rezerva na věrnostní klub	6 149	4 713
Rezerva na prodlouženou záruku	3 269	323
Rezervy celkem	15 146	6 091

Zdroj: Účetní závěrka Electro World s. r. o. za rok 2018

V tabulce je možné vidět rezervy, které společnost vykazuje. Z tabulky je patrné, že společnost nevykazuje žádné zákonné rezervy, ale pouze rezervy, které jsou účetní, tedy daňové neuznatelné. Společnost vykazuje rezervu na nevyčerpanou dovolenou, rezervu na věrnostní klub a rezervu na prodlouženou záruku. V rámci věrnostního klubu společnost poskytuje věrnostní ceny s výhodou slevou, reklamaci z pohodlí domova, procento zpět na Věrnostní účet, okamžitou výměnu zboží do 1 000 Kč, výměnu atd.

Právě rezervu na prodlouženou záruku považuji v odvětví maloobchodního prodeje elektronického zboží za velmi charakteristickou.

Vykázání rezerv, závazků a pasiv Electro World, s. r. o. v letech od 2015 do roku 2019 v tis. Kč

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Rezervy	2 262	2 576	11 506	6 181	15 146
Závazky	725 348	811 404	679 970	576 833	506 855
Pasiva	804 642	915 198	744 971	672 000	643 874

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy Electro World, s. r. o. za rok 2016, Výroční zprávy za rok 2018/2019 a Výroční zprávy za rok 2018

Pomocí údajů v předchozí tabulce, které společnost vykazuje, se pokusím zobrazit vývoj rezerv, který vyjádřím pomocí horizontální analýzy a zobrazím i podíl rezerv na vykázaných závazcích a pasivech. Tyto mnou vypočtené údaje budu prezentovat pro přehlednost v tabulce.

Procentuální změny v položce rezervy společnosti Electro World, s. r. o. v letech od 2016 do 2019

v procentech	2016	2017	2018	2019
Změna v položce rezervy	13,88 %	346,66 %	- 46,28 %	145,04 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedených čísel je možné říct, že vývoj rezerv ve společnosti Electro World, s. r. o. v uvedených letech je nestabilní. Nejvyšší změna rezerv ve výkazech společnosti proběhla v roce 2017. Z výroční zprávy je možné zjistit, že právě v tomto roce tvořila společnosti nevyšší rezervu na věrnostní klub, a to ve výši 10 759 v tis. Kč. Naopak v roce 2018 společnost zaznamenala značný pokles v položce rezerv. V tomto roce klesly rezervy na věrnostní klub o 6 046 v tis. Kč.

Podíl rezerv společnosti Electro World, s. r. o. na závazcích a pasivech

Podíl rezerv	2015	2016	2017	2018	2019
Na závazcích	0,003119	0,003175	0,016921	0,010715	0,029882
Na pasivech	0,002811	0,002815	0,015445	0,009198	0,023523

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky nad tímto textem je patrné, jak se vyvíjel podíl rezerv na závazcích a na pasivech společnosti Electro World, s. r. o. Podíl rezerv jak na závazcích, tak na pasivech se v letech 2015 a 2016 pohybuje v případě podílu na závazcích okolo čísla 0,003 a v případě podílu na pasivech okolo čísla 0,002. Od roku 2017 podíl rezerv na závazcích výrazně vzrostl, nejvyšší je pak v roce 2019. I v případě podílu rezerv na pasivech je tento podíl nejvyšší v roce 2019. Podíly v těchto letech jsou nevyšší z toho důvodu, že rezervy jsou v tomto roce tvořeny v nejvyšší částce za daná léta.

3.2.2 Prodej stavebních prací

Pro oblast poskytování stavebních služeb jsem si zvolila společnost SKANSKA a. s. nabízející pozemní stavitelství, silniční stavitelství, železniční stavitelství a další.

Společnost svou účetní závěrku sestavuje v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví

Rezervy vykazované společností SKANSKA, a. s.

V tis. Kč	Rezervy na soudní spory	Rezervy na záruční opravy	Rezervy na náhrady zaměst.	Rezervy na ukončení provozu	Rezervy ostatní	Rezervy celkem
Rezervy k 31. 12. 2016	257 897	505 764	413 849	4 488	100 706	1 282 704
Rezervy k 31. 12. 2017	264 293	415 505	237 589	4 574	60 645	982 606
Rezervy k 31. 12. 2018	81 981	381 147	185 883	4 771	223 738	877 520

Zdroj: Účetní závěrka společnosti SKANSKA a. s. za rok 2018

Společnost dle tabulky vykazuje rezervy na soudní spory, na záruční opravy, na náhrady zaměstnancům, na ukončení provozu a ostatní rezervy.

Rezervy na soudní spory společností tvoří a vykazuje z titulu právě probíhajících soudních sporů. Rezervy na záruční opravy tvoří a vykazuje z titulu garančních oprav, které jsou obsaženy v jednotlivých smlouvách se zákazníky. Poměrně vysoká částka je vykazována v souvislosti s rezervami na náhrady zaměstnancům. Tyto rezervy v sobě zahrnují především rezervy na prémie a zaměstnanecké prožitky, pracovní úrazy a rezervy na potenciální osobní náklady spojené se změnami v organizační struktuře. Do rezerv na ukončení provozu společnost zahrnuje rezervy na odstranění ekologické zátěže a rezervy na ukončení zkušebního provozu. Ostatní rezervy mají krátkodobý charakter a zahrnují především rezervy na ztrátové projekty. (Výroční zpráva SKANSA a. s. 2018)

Za charakteristické pro společnost SKANSKA, a. s. považují především rezervy tvořené z titulu pracovních úrazů zaměstnanců a rezervy na odstranění ekologické zátěže.

Vykázání rezerv, závazků a pasiv Skanska, a. s. v letech od 2014 do roku 2018 v tis. Kč

Položka	2014	2015	2016	2017	2018
Rezervy	1 334 094	1 400 170	1 282 704	982 606	877 520
Závazky	6 044 728	8 098 317	6 088 168	4 697 650	4 016 333
Pasiva	13 735 868	13 826 100	11 530 767	9 342 434	8 147 032

Zdroj: vlastní zpracování dle výroční zprávy Skanska, a. s. za rok 2014, výroční zprávy Skanska, a. s. za rok 2015, výroční zprávy Skanska, a. s. za rok 2016, výroční zprávy Skanska, a. s. za rok 2017 a výroční zprávy Skanska, a. s. za rok 2018

Pomocí údajů uvedených v tabulce se pokusím ukázat vývoj rezerv společnosti Skanska, a. s. a stejně tak se pokusím ukázat vývoj podílů rezerv na závazcích a pasivech.

Procentuální změny v položce rezervy společnosti Skanska, a. s. v letech od 2015 do 2018

v procentech	2015	2016	2017	2018
Změna v položce rezervy	4,95 %	- 8,39 %	- 23,40 %	- 10,69 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je možné vyčíst, že společnosti Skanska a. s. se položka rezerv od roku 2016 ubírá klesajícím trendem, přičemž v roce byl tento trend ze všech pozorovaných let nejvýraznější.

Podíl rezerv společnosti Skanska, a. s. na závazcích a pasivech

Podíl rezerv	2014	2015	2016	2017	2018
Na závazcích	0,220704	0,172896	0,210688	0,209170	0,218488
Na pasivech	0,097125	0,101270	0,111242	0,105177	0,107710

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je možné pozorovat, že vývoj podílů rezerv na závazcích a pasivech je ve sledovaných letech stabilní. Podíl rezerv na závazcích se po celou sledovanou dobu pohybuje okolo 0,20 s určitými odchylkami. Podíl rezerv na pasivech se stejně tak stabilně po celou sledovanou dobu pohybuje okolo 0,10 s určitými odchylkami. Vývoj těchto ukazatelů je stabilní i přes klesající trend položky rezerv.

3.2.3 Prodej služeb

Pro toto odvětví jsem zvolala společnost KPMG Česká republika, s. r. o. Společnost nabízí služby v oblasti auditu, daní, poradenství a práva. Pro mou práci čerpám z nekonsolidované účetní závěrky z roku 2018 této společnosti, která je sestavena dle českých účetních předpisů.

Rezervy vykazované společností KPMG Česká republika, s. r. o.

Položka	Rezerva na daň z příjmů	Ostatní rezervy	Celkem
Zůstatek k 1. 10. 2017	11 238	--	11 238
Čerpání	-11 238	--	-11 238
Tvorba	30 204	485	30 689
Zúčtování zaplacených záloh oproti rezervě na daň z příjmů	-20 753	--	-20 753
Zůstatek k 30. 9. 2018	9 451	485	9 936

Zdroj: Účetní závěrka (nekonsolidovaná) společnosti KPMG, s. r. o. za rok 2018

Tato společnost vykazuje rezervu na daň z příjmu a ostatní rezervy. Obsah rezervy na daň z příjmů je dán názvem této rezervy. Položka ostatních rezerv, který je oproti rezervě na daň z příjmů výrazně nižší dále charakterizována není.

Podnik další rezervy netvoří.

Vykázání rezerv, závazků a pasiv KPMG, s. r. o. v letech od 2014 do roku 2018 v tis. Kč

Položka	2014	2015	2016	2017	2018
Rezervy	21 051	12 189	7 354	11 238	9 936
Závazky	366 438	326 844	430 927	674 560	746 458
Pasiva	692 085	633 813	754 720	875 027	935 160

Zdroj: vlastní zpracování dle konsolidované výroční zprávy společnosti KPMG Česká republika, s. r. o. za obchodní rok od 1. října 2014 do 30. září 2015, konsolidované výroční zprávy společnosti KPMG Česká republika, s. r. o. za obchodní rok od 1. října 2016 do 30. září 2017, konsolidované výroční zprávy společnosti KPMG Česká republika, s. r. o. za obchodní rok od 1. října 2017 do 30. září 2018

Pomocí číselných údajů společnosti KPMG, s. r. o. se pokusím zobrazit vývoj položky rezervy v čase a stejně tak se pokusím zobrazit podíl rezerv na závazcích a pasivech této společnosti.

Procentuální změny v položce rezervy společnosti KPMG, s. r. o. v letech od 2015 do 2018

v procentech	2015	2016	2017	2018
Změna v položce rezervy	- 42,10 %	- 39,67 %	52,81 %	- 11,59 %

Zdroj: vlastní zpracování

Dle údajů v tabulce je možné posoudit, že společnost má v pozorovaném období tendenci spíše vykazovat rezervy v nižších částkách než v letech předchozích.

Podíl rezerv společnosti KPMG, s. r. o. na závazcích a pasivech

Podíl rezerv	2014	2015	2016	2017	2018
Na závazcích	0,057448	0,037293	0,017066	0,016660	0,013311
Na pasivech	0,030417	0,019231	0,009744	0,012843	0,010625

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že podíl rezerv na závazcích se ubírá klesajícím trendem. Podíl rezerv na pasivech pokles mezi lety 2014 a 2015, ale od roku 2015 se pohybuje poměrně stabilně okolo čísla 0,01.

3.2.4 Bankovníctví

Jako reprezentanta v odvětví bankovníctví jsem zvolila Českou spořitelnu, a. s., přičemž tato společnost vykazuje dle mezinárodní standardů IFRS. Vycházím z výroční zprávy společnost z roku 2018.

Rezervy výkazové společnosti Česká spořitelna, a. s.

V mil. Kč	2018	2017
Restrukturalizace	59	107
Nevyřešené právní spory	1 872	1 843
Přísliby a poskytnuté finanční záruky	1 524	784
- rezervy na záruky v rámci podrozvahy (klienti se selháním)	--	423
- rezervy na záruky v rámci podrozvahy (klienti bez selhání)	--	361
- CLA pro přísliby a finanční záruky ve stupni 1	499	--
- CLA pro přísliby a finanční záruky ve stupni 2	119	--
- CLA pro přísliby a finanční záruky ve stupni 3	906	--
Ostatní rezervy	129	44
Rezervy	3 584	2 778

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2018

Společnost rezervu na restrukturalizaci vytvořila v roce 2016 s tím, že měla být zahájena ke konci roku 2016 a dokončena do konce roku 2019.

Rezervy na záruky Česká spořitelna tvoří v rámci podrozvahy na krytí ztrát, které vyplývají z podrozvahových a ostatních angažovaností.

Položku „Přísliby a poskytnuté záruky“ společnost od ledna 2017 vykazuje čistou tvorbu (rozpuštění) rezervy na přísliby a poskytnuté záruky na základě jednotlivých transakcí. (Výroční zpráva Česká spořitelna 2018)

Charakteristickou rezervou tvořenou v bankovníctví je dle mého názoru rezerva právě na záruky a přísliby. Tato rezerva vyplývá z činnosti banky.

Vykázání rezerv, vkladů klientů a bank a pasiv společnosti Česká spořitelna, a. s. v letech od 2014 do roku 2018 v mil. Kč

Položka	2014	2015	2016	2017	2018
Rezervy	2 418	2 584	2 909	2 778	3 584
Vklady klientů a bank	726 135	793 732	901 158	1 177 229	1 271 367
Pasiva	902 589	959 584	1 066 526	1 329 223	1 426 465

Zdroj: vlastní zpracování dle výroční zprávy společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2014, výroční zprávy společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2015, výroční zprávy společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2016, výroční zprávy společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2017, výroční zprávy společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2018

V následujících tabulkách, které zobrazují vývoj položky rezerv společnosti Česká spořitelna, a. s. a podíl rezerv na vkladech klientu a bank a podíl rezerv na pasivech, vycházím z číselných údajů uvedených v tabulce nad tímto textem.

Procentuální změny v položce rezervy společnosti Česká spořitelna, a. s. v letech od 2015 do 2018

v procentech	2015	2016	2017	2018
Změna v položce rezervy	6,87 %	12,58 %	- 4,50 %	29,01 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je možné vyčíst, že položka rezerv společnosti Česká spořitelna, a. s. převážně roste, výjimkou je rok 2017, kdy položka rezerv poklesla, ovšem v roce 2018 naopak značně vzrostla.

Podíl rezerv společnosti Česká spořitelna, a. s. na vkladech klientů a bank a pasivech

Podíl rezerv	2014	2015	2016	2017	2018
Na vkladech	0,003330	0,003256	0,003228	0,002359	0,002819
Na pasivech	0,002679	0,002693	0,002728	0,002090	0,002513

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je možné vyčíst, že vývoj ukazatelů je poměrně stabilní. Pokles nastal v roce 2017, kdy poklesla i položka rezerv. V následujícím roce ovšem ukazatelé opět vzrostli stejně jako částka vykázaných rezerv.

3.2.5 Shrnutí

V předchozích částech kapitoly jsem uvedla čtyři zástupce z různých odvětví, přičemž jsem chtěla ukázat charakteristické rozdíly vykazování rezerv právě dle daného odvětví.

Pro společnost představující maloobchodní prodej elektronického zboží považuji za charakteristické tvorbu rezervy na prodlouženou záruku, kterou poskytuje svým zákazníkům, stejně tak tvorbu rezerv na věrnostní klub, který zákazníkům nabízí. Předpokládám, že díky charakteru věrnostního klubu, společnost rezervy na zákonné reklamace tvoří právě v rámci rezervy na věrnostní klub.

Společnost představující prodej stavebních prací tvoří dle mého názoru pro odvětví charakteristické rezervy na záruční opravy, rezervy na pracovní úrazy a rezervy na odstranění ekologické zátěže. Rezervy na pracovní úrazy považuji za opodstatněné, protože v porovnání s maloobchodním prodejem či prodejem služeb v rámci poradenství jsou pracovní úrazy při stavebních pracích pravděpodobnější. Rezervy na odstranění ekologické zátěže jsou v rámci tohoto odvětví zřejmé.

Společnost poskytující služby dle mého názoru netvoří žádné charakteristické rezervy, protože rezervu na daň z příjmů mohou tvořit společnosti bez ohledu na odvětví, v jakém se pohybují.

V odvětví bankovníctví je dle uvedené společnosti možné za charakteristické považovat rezervy tvořené zejména v důsledku činnosti, kterou se zabývá. Hovořím o

rezervách z titulu příslibu a finanční záruky, přičemž společnost rozlišuje, zda rezervy z titulu příslibu se tvoří za klientem se selháním či bez selhání.

Dle uvedených výpočtů je patrné, že největší procentuální změn v položce rezerv ve výkazech je možné pozorovat u společnosti, která svou činností spadá do odvětví maloobchodního prodeje elektronického zboží. Naopak odvětvím, ve kterém lze pozorovat nejmenší procentuální změny, je v mé práci odvětví bankovníctví.

Ovšem ani společnost, která se zabývá poskytováním stavebních služeb nevykazuje v případě procentuálních změn přílišné výkyvy. Tato společnost má také nejvyšší podíl rezerv na závazcích a pasivech. Podíl rezerv na pasivech a v tomto případě vkladech klientů a bank je nejnižší u společností, která se nachází v odvětví bankovníctví, přičemž tyto podíly v čase jsou poměrně stabilní.

Závěr

Ve své práci jsem se věnovala problematice odlišnosti přístupů k tvorbě rezerv dle českých účetních předpisů a dle Mezinárodních účetních standardů. Oba tyto přístupy jsem náležitě popsala v příslušných kapitolách, přičemž jsem uvedla konkrétní situace, ze kterých vyplývá vznik rezerv.

Odlišnosti jsem uvedla v poslední kapitole. Kapitola pojednává o odlišnostech obecných a odlišnostech v rámci odvětví. Mezi obecné odlišnosti řadím především rozdíl v regulaci rezerv z důvodu anglosaského modelu a kontinentálního modelu, přístup k dělení nákladu na tvorbu rezerv jako daňové a nedaňové, oceňování rezerv a v neposlední řadě také přístup k rezervě na opravu dlouhodobého majetku.

Domnívám se, že řada rozdílů pramení z toho, že v Mezinárodních účetních standardech jsou přesné definice aktiv, závazků, vlastního kapitálu, nákladů a výnosů. Tyto definice české účetní předpisy postrádají. České účetní předpisy v oblasti rezerv také postrádají nutnost zohledňovat časovou hodnotu peněz, která je v souvislosti s Mezinárodními účetními standardy neodmyslitelná. Toto považuji za nedostatek českých účetních předpisů, protože při vykazování rezerv s vlivem časové hodnoty peněz podnik předkládá účetní informace, které více odpovídají realitě.

V neposlední řadě porovnávám rezervy v rámci odvětví. Z porovnání vyplývá, že společnosti věnující se maloobchodnímu prodeji elektronického zboží tvoří rezervy především na opravy, a to opravy garanční a opravy spojené s prodlouženou zárukou. Společnosti poskytující stavební práce tvoří rezervy na pracovní úrazy a rezervy na odstranění ekologické zátěže. Pro společnost poskytující služby zejména služby v oblasti účetnictví a daní jsem nenašla žádnou specifickou rezervu. Společnost mnou vybraná tvoří rezervu na daň z příjmů, ale dle mého názoru tato rezerva není závislá na daném odvětví, ve kterém své aktivity uskutečňuje. V práci jsem také porovnávám daná odvětví pomocí vertikální a horizontální analýzy, přičemž výsledek těchto analýz jsem ujasnila ve shrnutí.

Seznam použité literatury a pramenů

- BOBEK, M. 2012. Účetní rezervy podle ČÚS a IAS/IFRS včetně empirické studie vykazování. Český finanční a účetní časopis, 2012, 66-92,
- České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- DVOŘÁKOVÁ, Dana, 2017. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. aktualizované a přepracované vydání. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0692-8,
- CHALUPA, Rostislav, Jiří KADLEC, Jana PILÁTOVÁ, Dagmar PROCHÁZKOVÁ, Roman SEDLÁK, Jana SKÁLOVÁ a Pavel VLACH. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2018*. 16. aktualizované vydání. Ostrava-Poruba: ANAG, 2018. ISBN 978-80-7554-121-5,
- IAS 37 – Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva,
- Konsolidovaná výroční zpráva společnosti KPMG Česká republika, s. r. o. za obchodní rok od 1. října 2014 do 30. září 2015,
- Konsolidovaná výroční zpráva společnosti KPMG Česká republika, s. r. o. za obchodní rok od 1. října 2016 do 30. září 2017,
- Konsolidovaná výroční zpráva společnosti KPMG Česká republika, s. r. o. za obchodní rok od 1. října 2017 do 30. září 2018,
- MÜLLEROVÁ, Libuše, 2019. I-3 Rezerva na splatnou daň – Národní účetní rada [online]. [vid. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://nur.cz/interpretace/schvalene-interpretace/i-3-a/>,
- PELÁK, Jiří, 2019. I-34 Rezervy na likvidace – Národní účetní rada [online]. [vid. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://nur.cz/interpretace/schvalene-interpretace/i-34-a/>,
- Prováděcí vyhláška č. 500/2002 Sb., k provedení zákona o účetnictví (č. 563/1991 Sb.) pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví,
- SKÁLOVÁ, Jana. *PODVOJNÉ ÚČETNICTVÍ 2020*. Dvacáté šesté vydání. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1034-6,
- Účetní závěrka (neconsolidovaná) KPMG, s. r. o. za rok 2018,
- Účetní závěrka Electro World, s. r. o. za rok 2018,

- Účetní závěrka SKANSKA, a. s. za rok 2018,
- Výroční zpráva Česká spořitelna, a. s. za rok 2018,
- Výroční zpráva Electro World, s. r. o. za rok 2016,
- Výroční zpráva SKANSA a. s., 2018,
- Výroční zpráva společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2014,
- Výroční zpráva společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2015,
- Výroční zpráva společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2016,
- Výroční zpráva společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2017,
- Výroční zpráva společnosti Česká spořitelna, a. s. za rok 2018,
- Výroční zpráva společnosti Skanska, a. s. za rok 2014,
- Výroční zpráva společnosti Skanska, a. s. za rok 2015,
- Výroční zpráva společnosti Skanska, a. s. za rok 2016,
- Výroční zpráva společnosti Skanska, a. s. za rok 2017,
- Výroční zprávy společnosti Electro World za rok 2018,
- Výroční zprávy společnosti Electro World, s. r. o. za rok 2018/2019,
- Zákon 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 439/1992 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství,
- Zelenková, M. Negativní dopad daňově účinné rezervy na opravy dlouhodobého hmotného majetku na věrný a poctivý obraz účetní závěrky. Český finanční a účetní časopis, 2010, vol. 2010, iss. 1, p. 59-67.